

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ב שבט תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה כג.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ש"א עד סעיף ז'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 154 סימן ש"א.
מוסר: פרק א' אות י"ח עד פרק א' אות כ'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ג משנה ו עד משנה יא.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לרוץ בשבת כדי לתפוס מחסה מגשם?

ולקפוץ, כיון שיש להם הנאה בעצם הפעולה.
וריצה שמטרתה למנוע צער, כגון לתפיסת מחסה מפני גשם ורוח חזקה, וכן
דילוג וקפיצה מעל גבי שלוליות, בוץ וכדומה – יש אומרים שמוותרת, אך יש
שכתב בשם המדרש שאסור לרוץ מפני הגשם.
[שו"ע שא, א-ד, משנ"ב א-ו, וביה"ל ד"ה אפילו; ביאורים ומוספים דרשו, 1, 5 ו-10]

בדברי הנביא ישעיהו: "וְקָרָאתָ לִשְׁבֹּת... וְכִבַּדְתָּ מַעֲשֵׂוֹת דָּרְכֶיךָ, דַּרְשׁוּ חֲכָמִינוּ
ז"ל: "מעשות דרכיך – שלא יהא הילוכך בשבת כהילוכך בחול". ולכן אסור
לרוץ בשבת; וכן, במידת האפשר, אין לפסוע פסיעות רחבות, או לדלג ולקפוץ.
וריצה לדבר מצוה, כגון לתפילה בבית הכנסת, לשיעור תורה, או להשתתפות
בשמחת 'שבע ברכות' – מותרת, ואף כשלא ניכר שנעשית לשם מצוה. וכן
מותר לרוץ כדי לראות דבר שמתענג בראייתו. וכן מותר לילדים ונערים לדלג

הדף היומי בהלכה

מותר 'לעשות הליכה' בשבת?

פעילות גופנית – יתכן שנחשבת כריצה לצורכי בריאות, ואסורה.
והליכה לצורכי בריאות – נחלקו הפוסקים אם דינה כדין ריצה, ויש להחמיר,
אך בודאי מותר לאדם ללכת ולטייל בשבת באורח שגרתו, אף כשהדבר מועיל
לבריאותו. והליכה או ריצה לשמירה על כושר גופני – נחלקו הפוסקים אם מותרת.
[משנ"ב שא, ז, ושעה"צ ט; ביאורים ומוספים דרשו, 7; וראה שם, 8]

כאמור, אסור לרוץ בשבת, למעט ריצה לצורכי מצוה ועונג שבת, או למניעת
צער. וריצה לצורכי בריאות אסורה, הן משום איסור הריצה בשבת, והן משום
שחכמינו ז"ל אסרו לעשות בשבת כל מעשה שניכר שנעשה לשם רפואה,
וכגון נטילת תרופה.
ואף ריצה שמטרתה רק לעורר את התאבון לאכילה – שדרכו להתעורר לאחר

הדף היומי בהלכה

חלק בקידוש של ליל שבת מרפא את העיניים?

שהכוונה להבטה בנרות השבת בשעת הקידוש. ובזמננו אין נוהגים להניח מיני
הקידוש על העיניים.
ויש שכתב שהפוסק פסיעה גסה בשבת, שבה אסורה פסיעה גסה מפני כבוד
השבת, אין רפואה זו מועילה לעיניו.
[משנ"ב שא, א; ביאורים ומוספים דרשו, 3-4]

חכמינו ז"ל אמרו שפסיעה גסה – דהיינו, רחבה – מכקה את הראייה באחד
חלקי חמש מאות (1/500). ולכן, מלבד האיסור שיש בשבת בהליכה בפסיעות
רחבות, כנ"ל, יש להמנע מפסיעות אלו גם בימות החול, במידת האפשר.
ועוד אמרו חכמים, שהרפואה לעיניים מנזקי הפסיעות, היא הקידוש של
ליל שבת, ונחלקו רבותינו בפירוש הדבר: יש אומרים שהכוונה לשתית יין
הקידוש, יש אומרים שהכוונה להנחת מעט מהיין על גבי העיניים, ויש אומרים

אמר הגר"י גלינסקי: "אני בירכתי את רבי חיים שיזכה לסיים את הש"ס גם בשנה הבאה, וענה לי 'אמן וכן למר', והנה, לשנה הבאה הוא סיים שוב את הש"ס כמו שבירכתי אותו, אבל אני לא סיימתי..."

ליאריציט הגה"צ מגיד מיישרים רבי יעקב גלינסקי זצ"ל

והנה, לשנה הבאה הוא סיים שוב את הש"ס כמו שבירכתי אותו, אבל אני לא סיימתי... הרי שבירכתי גדולה יותר... בשנותיו האחרונות היתה השמיעה קשה עליו מאוד, ועם כל זאת לא ויתר והיה קובע מקומו בתפילה סמוך לשליח ציבור כדי שישמע היטב כל ברכה וכל אמן. כשרבנו שליט"א היה צריך לגשת לפני העמוד ליא"צ, הקפיד כל משך התפילה לברר שאכן הוא מתפלל מספיק בקול כדי שרבי יעקב ישמע אותו היטב. הגר"י זצ"ל הורה שבמודעה על פטירתו לא יפריזו בתארים, וכשנועצו בני המשפחה ברבנו שליט"א מה לכתוב, הורה כי "הגאון הצדיק" ניתן לכתוב עליו ללא חשש.

(דברי שיח)

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצוק"ל היה משיירי כנסת הגדולה שבעיר המוסר נובהרדוק, וממקימי עולה של תורה בארץ הקודש. הוא היה מאותם השרידים לדור דעה שלמדו באותן שנים עם קדוש ישראל מרן בעל 'קהלות יעקב' זי"ע, ומכן היתה היכרותו העמוקה עם להב"ח מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א.

כמעט בכל שמחה משפחתית אצל מרן שליט"א שהגר"י גלינסקי היה מוזמן אליה, היה מגיע לכבודו ונושא מדברותיו, כשמרן אינו גורע את עיניו כל משך הדרשה. גם כשזמנו היה לחוץ וקצר במיוחד, לא ויתר וישב לכבד אותו והאזין לאמרותיו.

פעם אמר הגר"י זצ"ל בדרך צחות: "יודע אני כי ברכותי שלי מתקיימות יותר משל רבי חיים שליט"א... והראיה – אני בירכתי אותו אחרי שמסיים את הש"ס בערב פסח, שיזכה כן גם לשנה הבאה, וענה לעומתי 'אמן וכן למר',

פניני הפרשה

כשהגיעו למילים 'ולא נשבע למרמה' חשב ר' שמואל היילפרין: מה הרעש הגדול הזה? וכי האנשים האלו נשבעו למרמה ח"ו במשך השנה, שהם מתאנחים כל כך על חטא חמור זה, אשר אפילו אנשים פשוטים ביותר אינם עוברים עליו?

"ולא נשבע למרמה" שבפרק "לדוד מזמור", שמע איך שמתפללי בית המדרש מתאנחים מרה מקרב לב, והוא חשב לעצמו בתמיהה: מה הרעש הגדול הזה? וכי האנשים האלו נשבעו למרמה ח"ו במשך השנה, שהם מתאנחים כל כך על חטא חמור זה, אשר אפילו אנשים פשוטים ביותר אינם עוברים עליו? אחרי התפילה, כשעבר לאמירת גוט יו"ט בין אלפי החסידים, עצר אותו האהבת ישראל' ואמר לו: "פארשטיסט, יונגערמאן? (האם אתה מבין, אברך?) – משיעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"... או אז הבין על מה נאנחו כל כך מתפללי בית המדרש.

(פניני תורה וחסידות)

שבועת ה' תהיה בין שניהם (שמות כב י')

סיפר הגה"צ רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א: זכיתי להכיר יהודי אחד מבני ברק מחסידי טשורטקוב בשם רבי שמואל היילפרין, מי שהיה הרב הראשון של שכונת זכרון מאיר בבני ברק. הוא היה חתנו של יהודי אחד מחסידי וויזניץ, ואחר חתונתו, כשחמיו נסע לרבו בוויזניץ לימים הנוראים, הוכרח גם הוא לנסוע לשם מטעמי דרך ארץ כנהוג באותם הימים.

במשך התפילה לא הרגיש החסיד את עצמו כל כך בנוח, כיון שלא היה מורגל בצורת התפילה שם. בטשורטקוב היה נהוג להתפלל בנחת ובלחישה כמנהג בית רוזין, ולעומת זאת בוויזניץ התפללו בהתלהבות עצומה ובקול רעש גדול. בליל ראש השנה היתה התעוררות עצומה בקרב הקהל, וכשהגיעו לתיבות

החתול שנדחק אל מתחת שולחנו של הגר"י איידלשטיין, והחולה היהודי שהוטס במסוקו הפרטי של נשיא ארה"ב

סקירה קצרה ותמציתית מפי עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן, על התכנים המיוחדים שיופיעו בעלון שיראה אור השבוע אי"ה

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם..." נביא עדויות מכלי ראשון על בקיאותו המופלאה של הגר"ח פ"ש שיינברג זצ"ל ויכולתו לענות לשואלי דבר ה' זו הלכה בכל חלקי התורה ממז - אותה 'חשו על בשרם', בין השאר, אברכים שבאו להיבחן אצלו על הלכות טריפות.

נקרא גם על שאלה מעניינת שהובאה לפתחו של הגר"י זילברשטיין על ידי יהודי ששב ממסע לקברות צדיקים במרוקו ושכח חפץ יקר במלון; ועל אנשים שהשאילו ספרים להגאון רבי אברהם גניחובסקי, והופתעו לקבל ממנו שיחת טלפון בה ביקש את רשותם לתת גם לחברותא שלו לעיין בספר.

נספר גם על תלמיד של רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל ששמע פעם את רבו מרים קולו על נערים שביזו תלמיד חכם, והציע לו בתמימות שמאחר והוא יודע לצעוק - שיילך למחות על חילולי שבת ברחוב יפו.

עוד הבאנו השבוע, בסימן "ורפא ירפא", שיחה מיוחדת שנערכה עם כ"ק האדמו"ר מבאסטאט שליט"א על ארגון 'רופא' המפורסם בבוסטון, על החולה שהוטס במסוקו הפרטי של נשיא ארה"ב, ועל אנשי החדש המופלאים של העיר שיוצאים מגדרם לארח את היהודים הנקלעים למקומם.

עוד תוכלו למצוא בגיליון, כמידי שבוע, את שיחותיהם של הרה"ג ר' אשר קובלסקי, הרה"ג ר' ישראל ליוש, הרה"ג ר' יחיאל צוקר, הרה"ג ר' בנימין גולד ועוד, הגדושים בדברי תורה משובבי לב וסיפורים מחזקים ומרוממים שיחירו את רישומם על כל שומעיהם.

כמידי שבוע אנו מביאים אנו את השיחה השבועית עם עורך עלון 'לקראת שבת' הרב משה הרמן, המספק לנו סקירה קצרה ותמציתית על התכנים המיוחדים שיראו אור השבוע בעז"ה בעלון השבועי.

"השבוע, לרגל יום היארצייט של הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל שיחול ביום שני הבא כ"ז שבט, הבאנו בראש הגיליון שיחה מרתקת עם נכדו הרב שמואל איידלשטיין, בה תוכלו לקרוא על המופתים האמתיים שהתגלגלו תחת שולחן סבו זצ"ל. אולם כדי שלא לאכזב את רצון האנשים הדורשים 'מופתים' מסוג אחר, הוא מספר גם מעשה מופלא בחתול שהתעקש להיכנס לתוך קהל אנשים גדול שהצטופף בסלון הבית עד שמצא את מקומו מתחת לשולחן למרגלות כסאו של הסב הדגול...

בהקשר לציווי שבפרשתנו - "מדבר שקר תרחק", הבאנו בגיליון יריעה מיוחדת על מידת האמת חסרת הפשרות של מרן גאב"ד טשעבין זצ"ל - מה ענה כאשר שאלוהו אם הוא פותח מקרר בשבת, מתי היה מרגיש שהנכנס לביתו מתכוון לרמות, ומדוע יצא את החדר כאשר הביאו פעם לפניו תפילין נדירות מאחד מגדולי ישראל והנוכחים החלו לנשקן בהתלהבות.

כך גם הבאנו בגיליון לקט נפלא על מידת האמת של גדולי ישראל, ובין השאר נקרא כיצד היה הגה"צ רבי אליהו לאפיאן זצ"ל משיב כאשר שאלוהו מה השעה, ואילו מילים היה הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל מקדים לתפילת "הנני העני ממעש" בראש השנה.

הוא פנה לפינה בה היה הכסף מוטמן היטב... שניות בודדות לקח לו לעכל את המידע החדש והמטלטל: הכסף איננו! קופסת הנעליים נזרקה לאשפה על תכולתה היקרה!...

הרה"ג ר' אשר קובלסקי שליט"א מביא עדות אישית ממקור נאמן על היהודי שביקש לקיים מצוות הלואה והציל את כל רכושו

הבאה. הן כדי לנסוע לסין לייבא סחורה, הוא זקוק לסכום עתק, רבבות דולרים במזומן. בדרך כלל לא הייתה לו כל בעיה בכך - כי סכום הכסף עמד הכן מהכנסות מסע הייבוא הקודם. אלא שהפעם - הכסף איננו, מה עושים? כיצד מתמודדים? ומהיכן תתפרנס המשפחה עד לשיקום העסק מהנזקים הקשים? שבועות מספר התהלך ר' קלמן, כשעננה מרחפת מעל ראשו, עד שחש שאין עוד ברירה. ביום רביעי אחד, החליט לקום ולעשות מעשה, על אף אי הנעימות הרבה שבדבר. בראש חפוי ועיניים מבוישות, ניגש בבית הכנסת לדידו ר' משה, וביקש לשוחח אתו על נושא חשוב. "ר' משה, סליחה אם אני מטריח אותך, אך יש לי שאלה חשובה", פתח ר' קלמן. בדקות הקרובות, פרש את מצוקתו. על העסק שנתקע, הנזקים הקשים, דאגת הפרנסה והמסע הבא שלא יכול לצאת לדרך בלי מזומנים ביד. לבסוף, העז לשאול: "אולי יש לך להלוות לי כסף לזמן מה?"

(הסיפור המלא מחר ב'לקראת שבת'. להצטרפות לחצו כאן או השיבו למייל זה 'צרף')

אם קִסְף תִּלְוָה (שמות כב, כד) הסיפור המופתי הבא, הגיע בעדות אישית ממקור נאמן, מהרב נטע שלמה זילבער מניו יורק, אשר שלחו אל הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א. ומעשה שהיה כך היה:

בשכונת מגורים שקטה בפאתי מונסי שבניו יורק, התגורר ר' קלמן א', שנודע בקרב מכריו ורעיו כיהודי ירא שמים, המוצא את פרנסתו בייבוא מסין. כמה פעמים בשנה, נפרד ר' קלמן ממשפחתו וממכריו, ועולה על המטוס בואכה בייג'ין הרחוקה, שם הוא רוכש סחורה מגוונת במחירי מציאה, אותה הוא מוכר בארה"ב ברווח נאה, ומכאן פרנסתו. במשך שנים התנהל מסחרו של ר' קלמן על מי מנוחות, עד להסתבכות אחת. היה זה באמצע החורף, ר' קלמן הופתע לגלות כי הפעם חושי המיוחדים לא עמדו לו, והסחורה שייבא בראשית החורף הייתה פחותת ערך ומעוטת איכות. הוא נאלץ להשיב את הכסף לרוכשים, ומצא עצמו - לראשונה בחייו - מתמודד עם חור ענק בתקציב...

פרנסתו של ר' קלמן ניוזקה קשות, אך חששו העיקרי היה לקראת הנסיעה

כשראה הנהג דרך המראה את רבי יצחק הוטנר שפניו כפני מלאך, מיד חבש את כובעו על ראשו לאות כבוד. אמר הרב הוטנר לבחור שליווהו: "אינך יודע לאיזה עולם הבא זכה יהודי זה..."

מאוצרו של הרה"ג ר' יחיאל מאיר צוקר שליט"א

האדמו"ר הזקן מגור, בעל ה'חדושי הרי"ם' זי"ע, היה נוהג בכל בוקר לטבול במקווה הרחוק מביתו מרחק של מהלך ארבע דקות, אך הוא הקיף את הדרך סביב סביב והיה הולך דרך של למעלה מעשרים דקות! תמה הגבאי מאוד על מנהגו, אך לא העז לשאול אותו על כך, עד שיום אחד לא יכול היה עוד להתאפק, ושאלו מדוע מאריך הוא את הדרך. (הסיפור המלא מחר ב'לקראת שבת'. להצטרפות לחצו כאן או השיבו למייל זה 'צרף')

רק שְׁכַתוֹ יִתֵּן וְכָפָא יִרְפָּא (שמות כא, יט)
על גודלו וכוחו של מעשה אחד קטן לימדונו רבותינו: מעשה בגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל, שהוזמן לברית אצל תלמיד. אחד מתלמידיו הזמין מונית ונסע יחד עמו, וכשנכנסו לרכב ראו בפתק את שם הנהג והבינו שיהודי הוא. כשראה הנהג דרך המראה את רבי יצחק, שפניו כפני מלאך, מיד חבש את כובעו על ראשו, לאות כבוד. אמר הרב הוטנר לבחור שליווהו: "אינך יודע לאיזה עולם הבא זכה יהודי זה בעקבות מעשהו...". לתמיחה הבחור סיפר לו רבי יצחק את המעשה הבא:

ראה הרב פיש זצ"ל כי הלה אינו מרפה, ובכל מחיר רוצה הוא להנותו מכספו - לקח את השטרות, ולמול עיניו הנדהמות של היהודי החל לקרוע אותם לגזרים...

הרה"ג ר' ברוך רובין שליט"א עורך עלון 'סיפורים נפלאים' במעשה נפלא מתוך עלון פרשת משפטים

כיצד כבוד הרב מסרב בכל תוקף לגעת בכסף של מחלל שבת, הדבר עשה עלי רושם כביר ובזכותך סגרת את המפעל בשבת! הא לך כעת כסף כשר... ומעשה באיש רב פעלים, מוה' רבי שמשון, אביו של אותו גאון מופלא רבי משולם איגרא:
בשכנותו גר בעל בית מרוח שלא שמר שבת כהלכה במכירת יינו, ונטל מעות מהקונים בשבת. רבי שמשון הוכיחו מספר פעמים מדוע יחלל את יום השבת, אולם שכנו לא היטה אוזנו. כיון שראה רבי שמשון שדבריו אינם נשמעים, הזמין את שכנו לדין תורה אצל הרב האב"ד.
כשמוע השכן כי רבי שמשון מזמינו לדין, התפלא מאד. הלא אין לו כל ענייני מסחר עמו... מיהר לבית הרב לשמוע על מה ולמה הזמינו רבי שמשון לדין תורה... ציווה הרב על רבי שמשון לסדר טענותיו.
פתח רבי שמשון ואמר: חז"ל אמרו שבמקום שיש חילול שבת דליקה מצויה (שבת ק"ט), על כן הוא ירא מעונשו של שכנו זה שמחלל את השבת, ופחד לגור בסמיכות אליו. לכן דורש הוא משכנו, או שיסור מדרכו הרעה ואל יחלל את השבת, או שיקנה ממנו את ביתו בשווי. כשמוע השכן על מה ולמה הזמינוהו לדין נכלם מאד מפני הרב, והבטיח לחדול מחלל את השבת מכאן ולהבא.

למען ינוח שורך וחמורך... (שמות כג, יב)
אל הצדיק רבי אברהם פיש זצ"ל הגיע יהודי אמיד שמפעלו היה פתוח בשבת, ורצה להעביר אל הרב פיש כסף לתרומה. היהודי הביא לו חבילת שטרות, אולם הרב לא הסכים בשום אופן לקבל את הכסף. "כסף של חילול שבת לא יכנס לפה!" כך אמר לו הרב, והיהודי בשלו: מתעקש להעביר את הכספים לידי הרב. ראה הרב כי הלה אינו מרפה, ובכל מחיר רוצה הוא כי הרב יהנה מכספו. מה עשה? לקח את השטרות, ולמול עיניו הנדהמות של היהודי, החל לקרוע אותם לגזרים, כאשר הוא אומר בפיו בקול: "פו פו פו...". לאחר מכן פנה לעבר האיש ההמום ואמר: "כעת תאסוף את הניירות... דע לך" - אמר הרב - "כסף של חילול שבת לא יכנס פה בבית!"
הלה נבהל וחרד, ויצא מהבית בבהלה...
לאחר כמה חודשים, שוב הגיע אותו יהודי לבית הרב פיש זצ"ל, ושוב חבילת שטרות בידו, והפעם, החזיק אותם בביטחון גמור כי הרב כן ייקחם, ומיד החל לספר:
"מאז שראיתי את מעשהו של הרב, וכיצד לא התפעל מן הכסף וקרעהו לגזרים, מני אז סגרתי את המפעל שלי בשבת, ואני ברוך ה' שומר שבת! ראיתי

קנין חכמה - פרקי אבות

באגרת לבנו, כתב הגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל: "כשדיברנו יחד על אודות הצלחתי בנעוריי, אמרת: 'מסתמא היה לאבא ראש טוב'... ותלית הכל בזה... אבל דע לך את האמת, כי לא כך..'

לזכות לד' דברים, שהם: יראת שמים, תשובה, התמדה בתורה בכל המצבים, ודביקות בה' לשמה. ואחרי הרבה תחנונים נפתחו השמים ברוב רחמי וחסדיו ית"ש, ואראה מראות אלקים בלימודי ועבודתי, וכאן היה כל סוד ההצלחה.
"הראש שלי בנעוריי היה בינוני ואולי קצת פחות, אבל כשמשמים פותחים המוח והלב, אז נפתחות השגות נעלות ועמוקות מאוד בכל התורה כולה".
(נפשו גחלים תלהט, מתוך 'אגרות דעת' מ"א)

כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו מתקיימת (אבות ג ט)
באגרת לבנו, כתב הגה"צ רבי ישראל אליהו וינטרוב זצ"ל:
"בליל ש"ק, בדברנו יחד על אודות הצלחתי בנעוריי, אמרת: 'מסתמא היה לאבא ראש טוב'... ותלית הכל בזה. זאת אומרת, שאחר לא יגיע להצלחה זאת אם אין לו ראש כזה.
"אבל דע לך האמת, כי לא זהו סיבת הצלחתי כלל. בנעוריי שפכתי הרבה דמעות

הסטייפלער זי"ע סיפר על יהודי שהתקדר מעט משמירת תורה ומצוות, שסיפר לו כי עד היום הוא נמנע מכל דבר שיש עמו ריח אונאה או גזילה, וזאת רק מפני המלמד שהיה לו בנעוריו

וסיפר לו כי עד היום הוא נמנע מכל דבר שיש עמו ריח אונאה או גזילה, וזאת רק מפני המלמד שהיה לו בנעוריו, שהיה מתחנך בפני כל תלמיד מתלמידיו: "למד בני, אל תתבטל! שכן אם אינך לומד, אתה עושה אותי לגזלן! כי אינך משלם לי שכר לימוד לחינם..."

(ע"פ תולדות יעקב)

ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם (שמות כא א)

הסטייפלער זי"ע היה רגיל לומר: "יותר מכל הדיבורים, מועילה היראת שמים של המלמד. אם התלמידים רואים ושומעים את המלמד מברך בכוונה, אז גם הם עושים כך". ובהזדמנות אחרת אמר: "איזהו רב המועיל לתלמידיו? זה המטבל את לימודיו באמרות מוסר ויראת שמים".

וסיפר פעם הסטייפלער על אדם אחד שהתקדר מעט משמירת תורה ומצוות,

החפצים בחיים – חפץ חיים יומי

ה'חפץ חיים' בדק בשעון ומצא שבדקה אחת אפשר לומר מאתיים מילים, ואם כן בכמה שעות יכול האדם לומר כמה אלפי תיבות של תורה, שכל אחת היא מצווה בפני עצמה!

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הקדוש ברוך הוא. "בביאורים ומוספים" מביאים שכן פסק גם במשנ"ב (קנה סק"ט), שמי שאינו יכול ללמוד הלכות ואינו מבין בהן – ילמד כל מה שידוע. עוד מצינים ב'ביאורים ומוספים', כי מדברי ה'חפץ חיים' כאן משמע שמי שלומד ללא הבנה אינו מקיים מצוות תלמוד תורה, אולם במשנ"ב (שם) כתב בשם שו"ע הגר"ז, שכל זה הוא בתורה שבעל פה, אבל תורה שבכתב – כל שמוציא בשפתיו נחשב לו ללימוד. מאידך, בפמ"ג משמע שגם מקרא צריך להבין, וכן נוקט האשל אברהם (בוטשאטש) וכן משמעות המשנ"ב במקום אחר (סי' נ סק"ב). ומכל מקום, גם לגבי לימוד תורה שבעל פה, כתב בשו"ע הרב שיש לאדם לעסוק גם בדברים שאינו מבין מקוצר דעתו, ולעתיד לבוא יזכה להבין! וכן כתב בספר חסידים. והחיד"א כתב, שמה שאמרו שהלומד ואינו מבין אין נחשב לו ללימוד, כל זה רק כשאנו משתדל להבין, אולם אם משתדל ואינו מבין נחשב כקיום מצוות תלמוד תורה.

וכותב עוד ה'חפץ חיים', שבכל תיבה ותיבה של לימוד התורה מקיימים מצוות עשה בפני עצמה, "ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות!". וב'ביאורים ומוספים' מביאים כי בספרו 'תורת הבית' כותב ה'חפץ חיים' כי בדק בשעון ומצא שבדקה אחת אפשר לומר מאתיים מילים, ואם כן בכמה שעות יכול האדם לומר כמה אלפי תיבות של תורה, שכל אחת היא מצווה בפני עצמה! ומכל זה עולה גודל ההפסד של אדם העוסק בדיבורי לשון הרע, או אפילו בשיחה בטלה, שמפסיד כמה מאות אלפי מצוות שהיה יכול לקיים באותו זמן.

בסעיפים יא-יב מהפתיחה (עשין), אנו למדים על עוד שתי מצוות עשה שאדם מבטל על ידי דיבורי לשון הרע ורכילות:

א) מצוות עשה של "את ה' אלקיך תירא". גדר מצווה זו – כמובא ב'ביאורים ומוספים' בשם ה'חפץ חיים' – הוא בשניים: מצווה כללית שקיומה במחשבה בכל עת ועונה; וכן מצווה מיוחדת בעת שבא נסיון לידו, שאם לא שת אז ליבו לירוא את ה' עובר ומבטל עשה זה. ולעומת זאת, אם עומד בניסיון בגלל יראת ה' יתברך, כותב רבנו יונה שלא רק שלא ביטל את העשה, אלא אף מקבל שכר כאילו קיים את העשה, כדברי חז"ל "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצווה" – דהיינו שמקבל שכר על מצוות עשה של את ה' אלקיך תירא.

ב) בעת סיפור לשון הרע ורכילות מבטל מצוות עשה של לימוד תורה. ומבואר בירושלמי (פ"א דפאה) שכל המצוות אינן שוות לדיבור אחד מן התורה; וכן להיפך – עונש ביטולה שקול כנגד כל העוונות, כדברי חז"ל (איכה רבה פתיחתא ב): "ויתר הקב"ה על עוון ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עוון ביטול תורה". ומוסיף ה'חפץ חיים' כי מלבד ביטול העשה של לימוד התורה, עובר גם בכמה לאווין של ביטול תורה כמבואר בסמ"ג (ל"ג), וראה ב'ביאורים ומוספים' מה שהביאו בעניין זה.

שמה יאמר אדם – ממילא אינני יודע ללמוד, ואם כן אינני עובר על ביטול תורה! על כך מדגיש ה'חפץ חיים' – כל אחד שייך ללימוד תורה! "אם אינו למדן, יכול ללמוד ספרים קדושים המועתקים ללשון אשכנז בזמננו, כגון חובות הלבבות ומנורת המאור וכיוצא בזה, המכניסים בלבב האדם יראתו של

המוסר היומי

כאשר יתבונן האדם ימצא שבכל יום הולכות אצלו לבטלה לפחות שעה או שתיים... ובשנה אחת תהיינה יותר משלוש מאות שעות ביטול תורה

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

חשבון על כל יום מימי חיינו, מה עשה בו. וכאשר יתבונן האדם, ימצא שבכל יום הולכות אצלו לבטלה לפחות שעה או שתיים, וכשיצטרף זה החשבון אפילו לשנה אחת, תהיינה יותר משלוש מאות שעות ביטול תורה. וזה, אפילו אם באותן השעות לא דיבר דיבורים אסורים". [כבוד שמים פרק א, אות יח]

"אמרו חכמינו ז"ל: הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה. ואחד מהם – לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, שלפניו נגלו כל תעלומות.

וידין, הוא על עצם העבירות. וחשבון, היינו, כי הלא נשלח האדם לעולם הזה לעמלה של תורה, וניתנו לו ימי חיייו בחשבון, לצורך מה שיביא עמו לעולם הבא, לפי כוחותיו, בידיעת התורה וקיום המצוות, ולעתיד לבוא הוא צריך לתת

"מיד תפסתי את עצמי: אוי! הרי אסור למסור יהודי לגויים. אני מודה לרבש"ע שעמדתי בנסיון הזה, יתכן שבזכות כך נשארתי בחיים. אחרת אין אפשרות להסביר כיצד נשארתי לבד עם רוצחים כאלה... לא למסור את היהודי, היה נסיון גדול מאד עבורי..."

הגאון רבי חיים קרייזוויט זצ"ל מספר על הנסיונות והנסים הגדולים של חייו

בדרך (שמות כג, כ)

ישיבה בוורשא, בישיבה של האדמו"ר מפיאסעצנא זצוק"ל, בעל 'חובת התלמידים': שהייתי בחדר עם מיטה אחת, ובא יהודי מרודנא לוורשא ושמו ישעילע משנה, בן אחר בן לרבי מרדכי קרעמניצ'ער, חותנו של רבי אהרן קרליני'ער, ה'בית אהרן'. בוורשא לא היו דירות לאכסניה, והאדמו"ר מגרודז'ינסק שלח אותו אל חדרי, ואמר לו שאדאג לו. ב"ה עמדתי בגאון בהכנסת האורחים הזו. מסרתי לו את מיטתי היחידה, ובמשך כמה שבועות ישנתי על הרצפה, וטיפלתי בו הרבה. ועכשיו נחזור לענייננו. כשעמדתי לפני הגסטאפו, עלתה בי מחשבה שרוצה אני לנצל עכשיו את זכות המצוה, אותה קיימתי בשעתו עם ר' ישעילע משנה, ולהשאיר בחיים. אבי אפילו לא ידע מה אירע עמי.

אך סיימתי לחשוב מחשבה זו, אמר לפתע איש הגסטאפו: 'תגידו לחייל ה'וורמאכט' (חיילי הצבא היו 'נינוחים יותר'), שאיני רוצה שהגופה תשכב כאן, הוא דיבר בבזיון ובזלזול, והורה לקחת אותי ליער, ושם להוציא לפועל את פסק הדין.

החייל לקח אותי עם כלי נשקו ליער. בדרך נכנסתי אתו לשיחה וראה זה פלא – הוא ענה והתייחס אלי בצורה אנושית, ובתוך כדי שיחה התאונן על מצבו. הוא הסביר: "גם אני בן אדם עם רגשות, השארתי אשה ושלושה ילדים בגרמניה, ואיני יודע אם אראה אותם שוב".

תוך כדי דיבור הביאני ליער, וירה לאויר כדי שהממונים עליו יחשבו שקיים את הפקודה, ופקד עלי לברוח מיד.

דבר זה אירע בדיוק ברגע שעלתה על דעתי המחשבה, לנצל את זכות המצוה שקיימתי בשעתו עם ר' ישעילע משנה. בטוח אני שר' ישעילע משנה – הצילני מידם, לילה אחד נדמה עלי כשבעים שנה". (מתוך 'מ"ם חיים')

בימי השואה הנוראה, סיפר הגר"ח קרייזוויט זצ"ל אב"ד אנטוורפן, כשעצרו אותי הגרמנים יחד עם עוד אחרים, שאלתם הראשונה לכל אחד לפי תורו, היתה – האם הם יהודים? מי שחשש לחייו ולא עמד בנסיון, ל"ע, השיב: "לא, קתולי!" (אפשר שאולי להמתיק קצת ולסנגר שאמר את הדברים בנשימה אחת ללא פסיק. ש.א.ג.)

אח"כ ניגשו אלי, והם כנראה לא הכירוני, כי הייתי עדיין בלי חתימת זקן (במראה החיצוני היה בי אולי מקום לטעות), ושאלו גם אותי אם אני יהודי, השבתי: "כן!" הרי בשו"ע איתא שעל כה"ג 'יהרג ואל יעבור'. הורו לי להמתין. הבנתי שחיי בסכנה. כל יהודי אשר נתפס בהיותו יהודי, נחרץ דינו לאלתר, וללא עוררין ביצעו הארורים את גזר הדין. פחד נורא נפל עלי כשאולצתי להשאיר איתם לבד, לרגעים הבזיקה בי מחשבה זרה, ל"ע, "ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך", ולרגע קט אמרתי בלבי אולי אגלה את אזנם, שגם זה העומד לפני הוא יהודי (כדי לא להשאיר לבד), אך מיד תפסתי את עצמי – אוי! הרי דבר זה אסור מקל וחומר. אסור למסור יהודי לגויים. כל חיי מודה אני לרבש"ע שעמדתי בנסיון זה, ויתכן שנשארתי בחיים בזכות זה. קשה להסביר ולהמחיש את הפחד האיום להשאיר לבד עם רוצחים כאלה (בדירות נוראה ומפחידה), ולא למסור את היהודי כרוך היה בנסיון גדול מאד.

רבינו סיפר על הדרך המופלאה כיצד ניצל אחרי שנלקח בשבי בעקבות הודאתו המפלילה שהינו יהודי. הם טענו, כמובן, בתור אמתלה שרבינו חשוד בריגול למען האויב, ואי לכך נחרץ דינו... לא היה שום סיכוי על פי דרך הטבע, ולא היתה שום אפשרות שיוכל להתחמק מפסק הדין הנורא. "לפני המלחמה", סיפר רבינו, "בהיותי בחור בן שבע עשרה, שימשתי כראש